

OUDERE ENGELSCH CARICATURISTEN EN ILLUSTRATORS,

□ □ □ DOOR CORNELIS VETH. □ □ □

I. UITHEEMSCHE EN ANONYME SPOTPRENTTEEKENAARS — AMATEURS — WILLIAM HOGARTH.

Caricaturisten en illustrators. De lezer vraagt misschien — en niet geheel ten onrechte — wat deze bijeenvoeging beduidt? Ik had het mij gemakkelijker kunnen maken, en met een wijdscher klinkend woord kunnen spreken van Illustratoren alléén, en dan aan den term een zoo veelomvattende beteekenis kunnen bijzetten dat geheel het onderwerp er ruimschoots in geborgen kon worden. Zoo doen monografieënschrijvers en uitgevers, vooral Duitsche; en er valt iets voor te zeggen. Een caricaturist: de teekenaar van een spotprent is dikwijls de illustrator van een gedachte; een illustrator van humoristische lectuur is dikwijls caricaturist; maar ik wensch hier ook de caricaturen te behandelen die niet de illustratie van een gedachte zijn (en zij zijn vaak de beste) en illustraties, die geen uiting van humor of satire zijn, en dus geen caricaturen.

De bijeenvoeging is van praktischen en historischen aard. De Engelsche teekenaars, waarover hier zal worden gesproken, hebben zich bijna allen bezig gehouden èn met de politieke of zedeprent, èn met de illustratie van boeken. Eén van Hogarth's vroegste werken is een illustratie voor Pope's *The Rape of the Lock*.*) Zoowel Rowlandson als de Cruikshanks hebben zich vooral in de

latere jaren van hun loopbaan op de boekillustratie toegelegd; de prenten voor tijdschriften, almanakken, pamphletten en liedjes geleverd, kan men gevoegelijk illustraties noemen.

Het is vooral daarom dat ik een minder zuiver begrenzenden titel heb versmaad.

De eigenlijke Engelsche caricatuur begon in 1720, tijdens „The South Sea Bubble”, een windhandel-crisis, die samenviel met die welke Law in Frankrijk had verwekt door zijn wilde finantieele plannen. De enkele Engelsche spotprenten die toen verschenen, waren zwakke navolgingen van de Fransche en Hollandsche (van Romeyn de Hooghe, Picard e. a.), waarvan Engeland sinds eenigen tijd ruim was voorzien. Van die eerste politieke prenten is zeer weinig bewaard gebleven, ze waren van te uitsluitend actueel

belang. De meeste zijn zwarte-kunst prenten en verschenen voor de winkelramen van hen die de eersten waren van een lange reeks bekende prentverkoopers, waaronder Bowen, Carington Bowles, Mrs. Humphrey, Bretherton, Laurie en Whittle, Fores, Ackermann de voornaamsten waren.

De smaak voor spotprenten werd met den dag algemeener, doch het bedrijf bracht den kunstenaar weinig op. De makers hadden bovendien de concurrentie te verduren van vele amateurs, waaronder zoo voornamelijk lieden als de gravin van Bur-



(ANONYMUS) FOX ON
BOOTS (FRAGMENT).

*) Gegraveerd op het deksel van een snuifdoos.